

BÉCSI POSTA

A BORNEMISZA PÉTER TÁRSASÁG KULTURÁLIS ÉRTESÍTŐJE
Új sorozat, V. évfolyam, 7. (40.) szám
Bécs, 2010 október

Bartok Miklós Béla

Ünnepi beszéd

A Bornemisza Péter Társaság (BPT) fennállásának 50. évfordulóján az elnökség nevében tisztelettel köszöntöm az előadóinkat, a hallgatóságot és a Duna TV nézőit!

Hölgyeim és Uraim!

A BPT-t 1960. március 20-án alapították - a magyar kulturális értékek ápolására, elmélyítésére, terjesztésére és fejlesztésére – Ausztriában. Alapítói: Szépfalusi István evangélikus lelkész, író és szociológus, valamint felesége: Szépfalusi Márta műfordító.

1965-ben Illyés Gyula biztatására az elnökség célul tűzte ki a havonkénti irodalmi rendezvények megtartását.

A Társaság feladatának tekintette ezekben az években - a többi nyugati értelmiségi szervezetekhez hasonlóan – a magyar irodalom, művészet és tudomány szellemiségének átmentését, a hagyományos értékek megőrzését, védelmét és fejlesztését, valamint a kapcsolatteremtést a Kárpát-medencében működő szellemi műhelyekkel és a kisebbségi sorsban élő alkotókkal azért, hogy ezek megoldatlan problémáiban segítsen.

A Szépfalusi házaspár halálával lezárult a Társaság több mint négy évtizedes korszaka: Szépfalusi István tíz éve távozott közülünk, Szépfalusi Márta pedig hat éve. Ezzel az esttel Rájuk is emlékezünk!

Az új elnökség belátta, hogy a Társaság munkájának továbbvitelére a csoportmunka a legalkalmasabb. Több mint öt éve a hét tagú elnökség irányítja a BPT-t, amely felvállalja az alapításnál lefektetett célkitűzéseket, irányelveket, és ezeket továbbra is kihangsúlyozza.

Tevékenységünkkel nem kívánunk sem aktuális politikai, sem ideológiai kérdésekkel foglalkozni, és semmilyen politikai pártnak vagy szervezetnek a holdudvarába tartozni, illetve ezek szócsövévé válni. Rendezvényeink a szellemi szabadságot kívánják szolgálni, és az igaz emberi értékek bemutatására törekszenek a művészet és az irodalom eszközeivel.

Elvünk, hogy az élet minőségét nem az anyagi javakban való dúskálás, hanem a személyiséget formáló élmények határozzák meg. Tevékenységünkkel ebbe az irányba szeretnénk hatni.

Évente kilenc-tíz előadást tartunk a Capistrán János utca 15. szám alatt, a székhelyünkön, mindig a hónap első vasárnapján. Rendezvényeink szellemiségének érzékeltetésére felsorolunk néhány előadót Budapestről: Mészöly Dezső, Lengyel Balázs, Lator László, Szabó T. Anna, Ferencz Győző, Varró Dániel, Kurucz Kovács Rita...

Társaságunk semlegessége és nyitottsága révén különböző irodalmi és politikai irányzatokat képviselő előadóknak adott lehetőséget a fellépésre: Vitányi Iván, Göncz Árpád, Hankiss Elemér, L. Simon László, Jankovics Marcell, Csáji László Koppány.

A tartalomról:

MEGHÍVÓ:
SZABÓ T. ATTILA
A magyar herbalisták ...
November 7-én, 17:30
(3. oldal)

POMOGÁTS BÉLA
Tapasztalat és jövőkép
(4.-5. oldal)

ID.ORBÁN ISTVÁN
1960-2010
(6. oldal)

GYERMEKEK OLDALA:
A kis gömböc
(7. oldal)

FIGYELŐ:
előzetes,
kiállítások,
színház,
koncert,
impresszum
(8. oldal)

Az erdélyi meghívottak sora olyan hosszú, hogy meg sem kíséreltem felsorolni őket, hiszen a néhány perc múlva látható kisfilm részletesen foglalkozik velük.

Rendszeresítettük a képzőművészeti és a zenei rendezvényeinket. A meghívott képzőművészek előadást tartottak és kiállítottak. Ausztriából Csutak Magda, T. Bortnyik Éva, Pusztai-Sárközi Éva, Szabó Nóra, Gyalai István és Pongrácz Károly, Magyarországról Csáji Attila., Mengyán András, Orosz István, a szlovákiai Kassáról Duncsák Attila nevét említhetem.

Zenei rendezvényeink előadói: Szokolay Sándor, Radics Éva, Joó Imola professzorok és sokan mások.

Későbbi rendezvényeinket irodalom-történeti, történelmi, természettudományi témákkal bővítettük. Meghívottaink: Stark Tamás történész, Kőszegi Péter, Kováts Miklós (Kassa), Szentmártoni Szabó Géza, Bartók István irodalom-történészek, Kováts Kornél biológus, Simoncsics Imre építészmérnök, az első digitális japán-magyar szótár alkotója.

A BPT hírlevele a *Bécsi posta*. A lap tíz alkalommal jelenik meg évente, havonta 500 példányban. Szerkesztője: Kászoni Zoltán, művészeti szerkesztője: Tubák Csaba.

A lapban bemutatjuk a soron következő előadást, de gyakran közlünk az előző előadók írásaiból is. Lapunk egyik oldala a kisgyermekeknek van fenntartva. Az ausztriai magyar gyermekek tudatában így próbáljuk kialakítani azt a lenyomatot, - amit Konrad Lorenz írt le, - amely később anyanyelvük megőrzését szolgálhatja.

A színjátszó csoportot 2008-ban alapítottuk. Művészeti vezetője: Hollós József, az amatőr színjátszás nemzetközileg elismert szakembere.

Az aktív, kreatív és személyiség formáló tevékenységre, valamint a fiatal nemzedék bevonására legmegfelelőbbnek a színjátszást találtuk munkánkban.

Természetesen újabb jelentkezők előtt nyitva vannak a kapuk, tárt karokkal várjuk őket!

A rendszerváltás után megszűnt a nyugati emigráció, legalábbis eltűnőben van, de az erősödő kivándorlás, migráció teremtette beilleszkedési nehézségek nem szűntek meg.

A kárpát-medencei gazdasági és pénzügyi helyzet romlásával a nyugaton munkát kereső és családjukkal letelepedni szándékozó magyarok száma az utóbbi években jelentősen megnőtt. A beilleszkedési nehézségeivel küszködő letelepülők és ingázók tucatjaival találkozom orvosi munkám mindennapjaiban. Kérdés: megtalálják-e az újonnan érkezettek az utakat a régiekhez, illetve szervezeteikhez.

A rendszerváltás után a magyarországi politikai vezetés az új szellemi és társadalmi struktúrák felépítésében nem hasznosította eléggé a felhalmozott nyugati szellemi értékeket, és ennek negatív visszahatása érezhető a nyugati magyar szervezetek működésében. Napjainkban az erősödő kivándorlás új krízishelyzetet teremt, és kérdéses, hogy szervezeteink fel tudnak-e nőni az új feladatokhoz.

Talán a magyarországi politikai elitnek újból át kellene gondolnia – nemzetstratégiai szempontból – a nyugati magyarság jövőbeni szerepét.

Köszönetet mondok azoknak, akik Társaságunk munkájában részt vettek és anyagilag is támogatták. Kiadásaink egy részét azokból a közpénzekből fedeztük, amelyet a Bundeskanzleramt bocsájtott rendelkezésünkre.

Megkérem híveinket, hogy munkánkat továbbra is segítsék olyan önzetlenül, mint eddig!

Köszönöm a Collegium Hungaricum vezetőségének, hogy otthont adott a mai rendezvényünknek.

(Dr. Bartók Miklós Béla, a BPT elnökének beszéde a BPT 50. évfordulói jubileumi gálaestjén, a bécsi Collegium Hungaricum dísztermében hangzott el 2010. október 3.-án)

Jelenetek a gálaestről: A BPT színi csoportja

Kuncz László operaeénes

MEGHÍVÓ

a Bornemisza Péter Társaság novemberi rendezvényére

Meghívottunk:

dr. SZABÓ T. ATTILA

az MTA doktora (Dr.biol), Prof. habil. r.

„A magyar herbalisták történeti természetismerete“

2010. november 7.-én, vasárnap, d.u. 17:30 órakor

A rendezvény helyszíne: Bécs 6., Capistrangasse 2/15

SZABÓ T. ATTILA (ELLÁK)

Született Kolozsvárott, 1941.06.17-én.

Elemi iskoláit Kolozsváron, Szatmáron, Szatmárhegyen járta. Kolozsvárott Apáczai Csere János egykori Református kollégiumának épületeiben tanult. A háború utáni állapotok, szülei állástalansága, betegségek és a 10 osztályos érettségi rendszer „jövőtárból” alig 8 évet járt iskolába. Három egyetemre járt: 1957-ben a magyar tannyelvű Bolyai Egyetem biológia-földrajz szakán kezdett, 1959-ben a Babes-Bolyai Egyetemen tanult ... és a már csak nevében „Babes-Bolyai”, de már

döntően román tannyelvű, tehát gyakorlatilag már „Babes” egyetemen fejezte be az 1961/62-es tanévben (lásd a témában itt közölt írását).

Két éves körösfői tanárkodás után egyetemének árokljai (nomen est omen) kutatóintézetén dolgozott 1967-ig, itt készítette el a Szeretfalva és Lekence vidékének növényvilágáról szóló doktori értekezését, melyet 1971-ben védett meg Alexandru Borza, a kolozsvári egyetemi botanikus kert névadó professzora vezetése alatt. Akadémiai (nagy)doktori címét Budapesten, a Magyar udományos Akadémián (1995), habilitált

professzori címét az 1365-ben alapított Pécsi Egyetemen (1996) szerezte meg.

1967 és 1987 között a gyógynövénykutató Páter Béla, az első román flórát megíró Iuliu Prodán egykori tanszékén, a kolozsvári agráregyetem utolsó magyar botanika professzora, Nyárády Antal mellett dolgozott: fő feladata az egyetem Agrobotanikus Kertjének és Herbáriumának a gondozása, periodikus kiadványainak (Index seminum, Notulae botanicae) szerkesztése, kiadása volt.

1987-2000 között a szombathelyi főiskola Növénytani Tanszékének és „Jánossy Andor Kísérleti Kertjének”, majd 1996-tól 2000-ig ugyanott az Örökléstani és Környezettudományi Tanszék és a „Beythe István Etnobotanikai és Génökológiai Kísérleti Kert” alapító vezetője volt. A főiskola tudományos és külkapcsolatokért felelős vezetőjeként egyik kezdeményezője és szervezője volt a szombathelyi, soproni, mosonmagyaróvári egyetemi táborokat (campus) szövetségbe tömörítő Nyugat-magyarországi Egyetemi Regionális Szövetség, a NYERSZ – a mai Nyugat-magyarországi Egyetem elődje – kialakításának. Vezetése alatt készült 1988-1990 között az első magyar tudományos célú multimédiás CD-ROM; az „Erdélyi Magyar Elektronikus Szótörténeti Tár” (némi torzulásokkal ugyan) de folyamatosan kereshető a világhálón A-tól Z-ig (cf. URL: <http://emsz.db.iif.hu/> szta: 2010.05.10.). Alapította, és részben szerkesztette a főiskola, majd később a Veszprémi Egyetem BloTár, és BioTár Electronic sorozatait (<http://genetics.bdtf.hu> ; <http://binetbiotar.veni.hu>) .Volt a Magyar Természettudományi Múzeum Növénytárának igazgatója is.

1995-ben meghívják a Veszprémi Egyetem Természet-tudományi Karát előkészítendő a veszprémi Biológiai Intézet és a Botanikai Tanszék megszervezésére, itt intézetigazgató (rotációs rendszerben), tanszékvezető, illetőleg a tanszék mellett kialakított „Beythe András Környezetbotanikai Kísérleti- és Oktatókert” vezetője volt. A magyar oktatásügy 1989-2009 közötti „átmeneti korszakának” folyamatos gondjai miatt, 2005 nyarán vonult vissza Balatonfüredre. Számos magyarországi, romániai és nemzetközi tudományos testület (pl. MTA Biológiai Osztály Botanikai valamint Tudomány és Technikatörténeti Bizottsága, Erdélyi Múzeum Egyesület, The Linnean Society London stb.) és szerkesztőbizottság tagja (pl. Acta Botanica Hungarica; Moesia; Genetic Resources and Crop Evolution). Alapítója „Beythe István Történeti Természetismereti Társaságnak” (2009; <http://beythe.eu>).

(folytatása az 5. oldalon)

Pomogáts Béla

Tapasztalat és jövőkép

Tisztelt elnök urak, hölgyeim és uraim, kedves barátaim!

Valóban nekem is eszembe jutott, amikor a Társaságnak a történetéről most hallottunk néhány szót, hogy amikor a Társaság megalakult, akkor én a tököli internálótábor bennlakója voltam még néhány hónapig. Hát ötven év alatt nagyon sok minden történt.

A BPT fennállásának ötven esztendeje több mint ünnep. Nem csupán számadásra készlet, hanem számvetésre is, bár az első fogalmat inkább a krónikás feladatának, a másodikat - az értelmező szótár tanácsa szerint is - a történelmi események morális megítélésének tekintjük.

Ez az évforduló valóban arra készíthet bennünket, hogy számot vessünk a múlttal és a jelennel, jelöljük meg a múlt időben, a változó történelmi viszonyok közepette azt a helyet, amelyet a Társaság betölt, amelyet be kell töltenie.

Nekem a Társaság megtisztelő megkérése nyomán most az a feladatomban, hogy magyarországi nézőpontból szóljak ennek a bécsi magyar értelmiségi közösségnek a tevékenységéről és jelentőségéről. Beszelnem kell a múlttól és a jövőről. Beszelnem kell a közös tapasztalatokról és az ugyancsak közösen gondolt feladatokról.

A Társaság - miként az ebben a körben ismert és miként az előttem beszélő Magyar-Kossa István is mondta - a magyar történelem válságos óráiban jött létre. 1960-ban aligha lehetett reménykedni abban, hogy valaha, vagy legalábbis a mai idős korúak életében, Magyarország a nemzeti függetlenség és polgári szabadság birtokában alakítja ki a maga életét és jövőjét. A BPT egyrészt otthont, műhelyt és fórumot nyitott az értelmiségi emigráció, különösen az ausztriai magyar értelmiség számára, másrészt olyan irodalmi és tudományos programot gondozott, amely akkor egy szinte hihetetlen, a történelmi tapasztalatok ellenére, mégis némi reménységgel várt nemzeti jövőképet volt hivatva megalapozni. A Társaság ennek a reménységnek a boltozata alatt vállalt műhelyszervező szerepet a nemzeti gondok körül forgó eszmecsereket és adott fórumot a Kárpát-medencei magyar értelmiség, kivált az erdélyi magyar írástudók számára. Emlékezetes esemény volt - erről előbb képeket is lehetett látni - amidőn 1990 őszi Találkozások Európával címmel, a BPT Bécsben tartott tanácskozást erdélyi magyar írástudók számára. A konferencia után rendezett német nyelvű

gálaesten Erhard Busek alkancellár is megjelent. Ezt követve szerveződött meg Gálfalvi Zsolt elnökletével a romániai magyar PEN Központ, majd több osztrák városban is bemutatkozhattak az erdélyi magyar irodalom alkotó egyéniségei.

Hosszú sort lehetne összeállítani azokból az irodalmi találkozókból, amelyek a magyarországi és az erdélyi magyar kultúra ausztriai megismertetését szolgálták. A BPT mindezzel nemcsak a kulturális diplomácia alakításában vállalt szerepet, hanem a szabadság világába érkezett Kárpát-medencei magyarság útkeresésének támogatásában is.

Ezért érzek én elégedetlenséget amiatt, hogy a mögöttünk álló, most már két évtizedes fordulatot követően, Magyarország, a magyar politikai és kulturális intézményrendszer nem élt igazán azokkal a lehetőségekkel, amelyeket a nyugati világban tevékenykedő magyar diaszpóra szellemi élete kínált. (Én Magyarországról jövök, tehát nekem szabad bírálni Magyarországot.)

A nyugati országokban élő magyarok igen sok területen tudtak volna szellemi és erkölcsi támogatást adni a Magyarországon, egyáltalán a Kárpát-medencében útját kereső nemzet számára. Jól ismerték a nyugati társadalmakat, a demokratikus intézmények működését, azt a közszellemet, amely nem egyszerűen ennek az intézményrendszernek a történelmi hozadéka, hanem megalapozója és fenntartója is.

Régi igazság: a magyar politikai irodalomban máig érvényesen Bibó István fogalmazta meg, hogy a demokrácia működéséhez mindenek előtt demokratákra van szükség. Ilyen demokraták - legalábbis a szükséges mértékben - Magyarországon nem voltak. Ma sincsenek. Legfeljebb szórványosan, az ellenzéki értelmiség köreiben. Mindez nem erkölcsi ítélet a magyar értelmiség felett, csupán diagnózis, hiszen a sok évtizedes zsarnokság világában élő nemzetben nem is alakulhattak ki a demokratikus társadalom és közélet működtetéséhez olyannyira szükséges magatartásformák, szokásrendek, mentalitások. Ebben lehetett volna keresni és elfogadni a nyugati magyar értelmiség, az itteni szervezetek tanácsait és szellemi támogatását. Ezt sajnos elmulasztotta az azóta is felemásra sikeredett és nem egyszer a bénaság tüneteit mutató magyar demokrácia.

A demokrácia természetes és szükségszerű környezete és tápláló talaja mindig a művelt nemzet. Vagy legalább az öntudatos és a hatalomtól független értelmiség. A magyar világ fejlődése, különösen a második világháború után ezt igazolja. Az új magyar demokrácia viszont mintha túlságosan is ki volna szolgáltatva a politika, a politikai pártok érdekeinek, jóval inkább, minthogy erre az úgynevezett rendszerváltást követő esztendőben számítottunk. A magyar értelmiség ma nagyrészt elhagyta a közélet tereit. Nem kíván felelősséget vállalni, talán tájékozódni sem akar. Kiváló alkotások persze szülehetnek a szellemi magányosság körülményei között is. Az értelmiségnek, az értelmiségi embernek azonban erkölcsi és közéleti felelősséget kell vállalnia nemzete sorsáért. A régebbi és a húszadik századi magyar irodalom - Ady Endrére, Babits Mihályra, Illyés Gyulára, Németh Lászlóra, Cs. Szabó Lászlóra, Szabó Zoltánra és másokra gondolok - erre bízta bennünket. Ez a tanítás is jelen van a BPT szellemiségében, hagyományaiban, kiadványaiban és működésében.

Most tehát, amikor köszöntöm az ausztriai magyar közösség eme fél évszázados intézményét, abban a tudatban teszem, hogy a Társaság munkájára, szellemi erőfeszítéseire, közösségi küldetésére szükség van az előttünk formálódó jövőben is. Hogy szükség van minden magyar értelmiségi műhely és közösség tevékenységére és ezeknek a tevékenységeknek az egyeztetésére és összefogására is. A nemzet jövőjét együtt kell formálnunk Bécsben, Budapesten, Kolozsváron, Pozsonyban és Szabadkán, bárhol a világon, ahol a jelen magyarul beszél és ahol a jövőnek is magyarul kell megszólalnia.

Az iménti szép filmben, amely beszámolt a Társaság múltjáról, megütötte a fületem egy fél mondat, amely úgy szólt, hogy meg kell találni Magyarországot helyét Európában és a világban. En ezt folytatnám: meg kell találni Magyarországot helyét Közép-Európában és meg kell találni Magyarországot helyét Magyarországon.

(Pomogáts Béla beszéde a BPT 50. évfordulói jubileumi gálaestjén, a bécsi Collegium Hungaricum dísztermében hangzott el 2010. október 3.-án)

(folytatás a 3. oldalról)

Fontosabb kutatási területei: botanika (kultúrbotanika, etnogeobotanika, flóra, vegetáció, nomenklatúra, taxonómia, botanikatörténet); genetika és evolúciókutatás (növényi génökológia, növényi genetikai tartalomok, csíraplazma-kutatás, kultúrnövény-evolúció, nyelvi és kulturális evolúció, etnobioldiverzitás-kutatás, genetikatörténet, a darwinizmus története); környezet és természetvédelem (etnobotanikai, néprajzi vonatkozások); művelődéstörténet; Internet-kutatás (E-publikálás elméleti és gyakorlati kérdései).

Fontosabb munkái: „A természet időjelzése” (1965), a TÉKA sorozat evolúciós vonulata: „A darwini gondolat”, „A természet vizsgálása”, „A genetika évszázada”, Dobzhanszkij: Változatosság és egyenlőség: tények és tévhitek az öröklődés és nevelés vitájában (ford., jegyz.) stb.; „Melius Péter: Herbárium az fáknak, füveknek nevekről, természetekről és hasznairól” (kritikai kiadás 1978, faximile-tanulmány 2002); „Ezerjófű. Etnobotanikai útmutató”. (Péntek Jánossal, 1976 Bukarest; 1996 Budapest); „Alkalmazott biológia a természet növények fejlődéstörténetében” (1983). „Ember és növényvilág – Kalotaszeg növényzete és népi növényismerete” (Péntek Jánossal, 1985) ... „Azonosság, változatosság, sokféleség (identitás, variabilitás, diverzitás) – A kulturális evolúció biológiai megértéséről (2008, www.transsylvania.org); „Emberhatású evolúció – A darwinizmus és az agrártudomány kapcsolatairól, különös tekintettel a korai magyar előzményekre” (2010, In: Darwin Emlékkonferencia, Győr 2009). stb.

Szerkesztette a Kriterion Kiadó (Bukarest) Téka, Korunk Könyvek, Századunk sorozatait, a „Magyarország Kulturflórája” (Magyar Kulturflóra), a BioTárElectronic és más sorozatokat; rovata, cikksorozata volt a *Korunkban*, *Művelődésben*, *Természet Világában*, *Vasi Szemlében*, *Élet és Tudományban* etc.

Több száz cikke, tanulmánya jelent meg különböző nyelveken romániai, magyarországi és nemzetközi fórumokon, valamint ezernyi kiber-közleményt írt, szerkesztett. 1987-ig csak kivételesen, 1988-2005 között rendszeresen volt nemzetközi konferenciák előadója, szervezője.

Könyvei, tanulmányai, írásai Szabó Attila, ifj. Szabó T. Attila, Szabó T.E. Attila, idősb Szabó T. Attila halála (1987) után Szabó T. Attila, illetőleg idegen nyelveken A.T. Szabó név alatt jelentek meg.

.....

id. Orbán István

1960 - 2010

Ötven év – fél évszázad, valaha másfél emberöltő!

Nagy idő a mi nemzedékünk életében is: viszontagságos, eseménydús, valóban történelmi időszak.

Közvetlenül vagy közvetve még 1956 hatása alatt (forradalom, népfelkelés, menekülés, megtorlások) érdeklődésünk gyújtópontjában a helykeresés, helyrajzi és társadalmi beilleszkedés, munkalehetőség mindennapi problémái álltak és ezek közepette kellett megőrizni identitásunkat az akkori Európában. Európához ugyan mindenkor hozzátartoztunk, de újból fel kellett fedeznünk, mert kiejtettek belőle, lemaradtunk fejlődéséből, mellékvágányra majd holtvágányra szorultunk, vagy már ott is születtünk.

Ha nem tudtuk volna, itt kellett rájönnünk, hogy az emberi identitás tengelye a nyelv, mely csoport-, és kultúrkör-alkotó, és kapcsoló elemmé válik a nemzeti kultúra kialakulásában és fejlődésében.

A jubileumi gálaesten visszagondoltam a negyvenöt éves fennállás emlékezetes megünneplésére, alig öt éve a Dorotheergasse-ban: *Bartók Miklós* elnök komoly, mélyen szántó szavaira a Társaság előtt álló kihívásokról; *Lászlóffy Aladárra*, aki megérezte, hogy utoljára látja Bécset, minden a magyar emigráció gyűjtő-, és elosztó központját; *Szokolay Sándor* figyelmeztetésére, hogy egy intézmény élet-, és működőképességének titka az elhivatottság, hit, és szolgáló szeretet együttese, ami a Bornemisza Társaságban kezdettől fogva megvolt. - *Hozzáteszem*: a Társaság *megmaradásának*, személyi változások, iránybeli kitérők és már-már elparentálási kísérletek közepette is!

Papírjaim közt őrzöm a Társaság talán első kiadványát: egy magyar és német nyelvű, gondosan szerkesztett nyomtatványt a Bornemisza Péter Társaság alapításáról és működéséről 1960 és 1975 közt. Ebből kitűnik, hogy akkor még esetenként, Bécsen kívül is, változó előadótermekben, de nagy előadói vendégárdával dolgoztak, *Szépfolusi*, mint főtítkár és *Kántás Károly*, a jeles olajkutató geológus professzor, mint elnök. Ebben a szövegben áll az a maradandó megállapítás, hogy a Bornemisza Péter Társaság „nem képviseli a magyar kultúrát, hanem szolgálja”.

1971-ben *Szépfolusi István* a *Bécsi Magyar Híradóban* közölt egy cikksorozatot „Magyarok a mai Ausztriában” címmel, melyre *Kászoni Zoltán* 1994-ben egy *Szépfolusival* folytatott interjúorozatban figyelt fel, és a *Bécsi Posta* új sorozata több számában - készülve már az ötven éves jubileumra is - újra leközlött.

1979-ből egy sokszorosított röplapot örök, az eredeti *Bécsi Posta* (az első sorozat) egyik első számát, mint a Bornemisza Péter Társaság hivatalos

közleményét, mely egyben meghívó is egy következő (akkor már rendszeres) előadásra a Capistrangasse-ba, mint a Társaság állandó székhelyére, ahol számos, a röplapon föl is sorolt folyóirat és könyvtár található. A röplap tudatja egyben, hogy a Társaság „1979. októberétől ismét rendszeresen, legalább havonta egyszer (...) tartja irodalmi estjeit Bécsben”. A *Bécsi Posta* első sorozata 1982-ben szűnt meg.

2004-ben – az alapító Szépfolusi házaspár halálát követő életben maradási kísérletezések konszolidálása után – *Bartók Miklós* vezetésével az Elnökség vitát hirdetett „Hogyan tovább, Bornemisza?” címmel. Erre 2004. májusában sor is került, számos levél-, és szóbeli hozzászólással. Ezek közül kiemelkedett *Radics Éva* levele, melyben leírja, hogy 1988 óta figyeli a Társaság tevékenységét; az alapítás ötletét annak idején *Illyés Gyula* adta *Szépfolusi Istvánnak*, aki aztán negyven évig, haláláig vezette; majd „gondoljuk át, mik voltak azok (...) a szellemiségünket meghatározó irányok (...), amik idevonzottak”, és meg is fogalmazza: „anyanyelvi kultúra, népi kultúra, német nyelven (értsd német nyelvterületen) is”.

Deréky Pál, a bécsi egyetem finnugor tanszékén a magyar irodalom tanára, azt mondta: „István és Márta évtizedeken keresztül olyan *kulturális kínálatot* nyújtottak (...) melyben mindenki találhatott kedvére valót. Én például nekik köszönhetem *Illyés Gyula*, Cs. *Szabó László*, *Mészöly Miklós* és *Konrád György* estjeit.”

Ezen a vitaesten került szóba a *Bécsi Posta* újra-, ill. egy honlap elindításának ötlete is. A *Bécsi Posta* új sorozata végül is 2006. májusában indult meg *Kászoni Zoltán* szerkesztésében; azóta működik már a honlap is.

Mіндеzt összevetve láthatjuk, és értékelhetjük igazán amit *Kászoni Zoltán* egyik *Szépfolusival* készített interjújában mondott, hogy tudniillik a Bornemisza Péter Társaságra addig lesz szükség, amíg művelődési, irodalmi munkájának színvonala felveszi a versenyt a magyarországgal. Ezt a gondolatot továbbszöve vetődött fel a terv, *Budapesten Erőd Iván* barátunk nagyszerű székfoglaló hangversenyén a Magyar Tudományos Akadémia dísztermében, hogy be kellene mutatni ugyanott a Bornemisza Péter Társaságot ausztriai, magyarországi, erdélyi és esetleg más országban élő magyar előadóink részvételével.

Mind *Erőd Iván* hangversenyére, mind az azt követő beszélgetés során felvetődött tervre más alkalommal még visszatér

a fellelkesedett krónikás

Gyermekek oldala - Gyermekek oldala - Gyermekek oldala

A kis gömböc

magyar népmese

Volt egyszer a világon, még az Óperenciás-tengeren is túl, egy szegény ember meg egy szegény asszony. Volt nekik három lányuk meg egy kis malacuk. Mikor a malacot már jól meghizlalták, vagy ahogy mondták, annyira, hogy kétujjni zsír volt a hátán, megölték. A húsát felrakták a füstre, a gömböcöt pedig felkötötték a padláson a legelső gerendára, a szelemenre. Ötjüknek csak annyi volt a kis malac húsa, mint egy eperszem. Már az orja, nyúlja, feje mind elfogyott. Egyszer a szegény asszony ráéhezett a gömböcre, azt mondja hát a legöregebb lányának:

- Eredj csak fel, lányom, a padlásra, akaszd le a szelemen gerendáról azt a kis gömböcöt, főzzük meg.

Felmegy hát a lány a padlásra; amint a szelemenről le akarja vágni a gömböcöt, csak azt mondja az neki:

- Hamm, mindjárt bekaplak - S nem tréfált, hanem igazán bekapta.

Lesték, várták odalenn a lányt a gömböccel, hogy jön-e végre. De biza nem haladt. Azt mondja hát az asszony a középső lányának:

- Eredj csak fel, lányom, a nénéd után, monddad neki, hogy hozza azt a kis gömböcöt.

Felmegy hát a másik lány is, szétnéz a padláson, de nem látja sehol nénjét. Azzal odamegy a kémény mellé, s le akarja vágni a kis gömböcöt, de az azt mondja neki:

- Már a nénéd lenyeltem, hamm, téged is bekaplak!

Azzal szépen bekapta.

Odalenn csak lesi, csak várja a szegény asszony a lányokat. Mikor aztán megsokallta a várakozást, azt mondja a legkisebb lányának:

- Eredj csak fel, lányom, hidd le már a nénéidet; azok az isten nélkül valók bizonyosan az aszalt meggyet szemelgetik.

Amint felmegy a kislány a padlásra, azt mondja neki a kis gömböc:

- Már két nénéd elnyeltem, hamm, téged is bekaplak!

S bekapta azt is.

Az asszony már nem tudta mire vélni, hogy hol maradnak azok a lányok oly soká. Felment hát a nyújtófával, hogy majd lehívja őket, de úgy, hogy nem köszönik meg, mert elhányja a hátukon a bőrt. Amint felment, azt mondja neki a kis gömböc:

- Három lányod már bekaptam, hamm, téged is bekaplak!

Azzal úgy bekapta, hogy még a kisujja se látszott ki.

Aztán a gazda, a szegény ember is, mikor már elunta várni a lányait meg a feleségét, felment a padlásra. Amint odamegy a kémény mellé; azt mondja neki a kis gömböc:

- Három lányod, feleséged már bekaptam, hamm, téged is bekaplak!

És nem teketóriázott sokat, hanem ízibe bekapta; de a rossz kócmadzag már nem bírta meg öt embert, hanem elszakadt, a kis gömböc pedig leesett; azután, hogy feltápáskodott, elkezdett gurulni, s gurult, gurult a garádicson a földre.

Amint a kiskapun kigurult, kinn az utcán előtalált egy csoport kaszáló embert, s azt az egész csoportot is mind egy szálig bekapta.

Azzal gurult, gurult tovább. Az országúton előtalált egy regiment katonát. Azokat is minden bagázsitól együtt bekapta. Megint gurult tovább. Nem messzire onnan, az árokparton egy kis kanászyerek legel tette a csürhét. A disznók szerteséjjel cserkészték, a kis kanászyerek pedig ott ült az árokparton, s a bécsi bicskájával kenyeret, szalonnát evett. Odamegy a kis gömböc a kis kanászyerekhez is, s azt mondja neki:

- Már három lányt apjostól-anyjostól, meg egy csoport kaszás ember egy regiment katonával együtt bekaptam, hamm, téged is bekaplak!

Hanem amint be akarta kapni, a bécsi bicska megakadt a kis gömböc szájában, az aztán kihásította. Csak úgy özönlött ki belőle a sok katonaság meg a sok ember. Azután ment mindenki a maga dolgára; a kis gömböcöt pedig otthagyták az árokparton kirepedve.

Ha a kis gömböcöt a kis kanász bécsi bicskája ki nem hasította volna, az én kis mesém is tovább tartott volna!

Figyelő

Figyelő

Figyelő

ELŐZETES

A Bornemisza Péter Társaság következő, decemberi rendezvénye: *Ádvent a könyvtárban* - közreműködik Kuncz László operaénekes. 2010. december 5., vasárnap délután 17:30 órakor.

Helyszín: Bécs 6., Capistrangasse 2/15

KIÁLLÍTÁSOK**CEZANNE - PICASSO - GIACOMETTI**

A bécsi Leopold Múzeum termeiben 2011. január 17.-ig lehet megtekinteni a baseli Beyeler Alaptívány képanyagából válogatott kiállítást. A svájci műgyűjtő házaspár által létrehozott gyűjtemény többségében francia impresszionisták és klasszikus modernek műveiből áll. A címadó alkotók mellett Monet, Degas, Matisse, Van Gogh, Bacon, Pollock, Lichtenstein, Warhol, Dubuffet és Klee képei is szerepelnek a kiállításon.

XIX. NEMZET ÉS MŰVÉSZET. KÉP ÉS ÖNKÉP

A Magyar Nemzeti Galériában, november 5.-én megnyíló kiállítás egy bő évszázad képzőművészeti anyagából válogatva a nemzeti művészettel kapcsolatos fogalmak, motívumok, művészi kerettémák bemutatására törekszik. Miközben a képzőművészet "nyelve" mindvégig egyetemes, a 19. század egyik központi törekvése a nemzeti művészet megteremtése volt. Ennek során létrejött egyfajta nemzeti vizuális motívumkészlet (és egy ezzel összefüggő jelentésrendszer), mely máig nemzeti önképünk egyik pillére. A kiállítás 2011. április 3.-ig tart nyitva.

SZÍNHÁZ**SZÉKELY JÁNOS: CALIGULA HELYTARTÓJA**

November 19.-én, 19 órakor lesz látható a bécsi Collegium Hungaricumban (Hollandstraße 22), a Marosvásárhelyi Tompa Miklós társulat előadásában Székely János történelmi drámája. A darabot Kincses Elemér rendezte, a helytartót, Petróniust a Jászai díjas Szélyes Ferenc játssza. Jegyek Székely Szabó Zoltánnál rendelhetők, Tel.: 0664/382 2227

KONCERT

Szeretettel meghívjuk az érdeklődőket a Bécsi Zeneművészeti Egyetemen (1030 Wien, Lothringerstrasse 18, Liszt-Saal) december 7.-én, este 6 órakor tartandó hangversenyre. Közreműködnek Joó Imola tanítványai. A belépés díjtalan.

Absender: P.b.b.
Péter Bornemisza Gesellschaft
A-1060 Wien, Capistrangasse 2/15.

www.bornemisza.at

“Wiener Post“
Gefördert aus Mitteln der
Volksgruppenförderung.
Erscheinungsort: Wien
Verlagspostamt: A-1060 Wien

Österreichische Post AG Info.Mail Entgelt bezahlt

Medieninhaber und Herausgeber: Péter Bornemisza Gesellschaft, A-1060 Wien, Capistrangasse 2/15. Tel.: +43/6767196330.
E-Mail: zoltan_ka@yahoo.com Redaktion: Zoltán Kászoni /// Bankverbindung: Creditanstalt Bankverein, A-1011 Wien, Schottengasse 6
BLZ: 11000. Konto Nr. 00207578600, IBAN: AT581100000207578600; SWIFT (BIC): BKAUATWW